

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОВІДНИКІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Швидкі темпи розвитку суспільства, постійне збільшення обсягу інформації значно змінили умови навчання майбутнього покоління, загостривши вимоги до рівня підготовки майбутніх фахівців, збільшивши навчальне навантаження студентів, що зумовлює необхідність інтенсифікації освітнього процесу, застосування технологій, спрямованих на спрощення процесу пошуку інформації та здобування знань. Одною з таких технологій є електронні довідники [1].

Електронний довідник - це віртуальна система, призначена для автоматизованого навчання, що охоплює повний або частковий обсяг навчальної дисципліни [2]. Електронні довідники як і їх паперові аналоги, містять систематизований матеріал, присвячений конкретній темі, групі тем чи певній предметній галузі, проте мають ряд переваг, що дозволяє їх ширше використовувати: 1) можливість представлення окрім текстового матеріалу та зображень значної кількості анімацій, відеоматеріалів, аудіо записів; 2) можливість швидкого доступу до потрібної інформації, наявність пошуку за ключовими словами; 3) наявність матеріалу, який значно розширює рамки навчальної програми; 4) зручність у використанні. На даний час існує велика кількість програмних засобів даного типу, що відрізняються тематикою, інтерфейсом та можливостями, проте, більшість з них легкі у використанні, що дозволяє користуватися їх як викладачеві під час пояснення, закріплення, узагальнення, систематизації чи повторенні навчального матеріалу, так і студентові під час самостійної підготовки до занять [3].

При розробці електронного довідника, а саме при конструюванні і поданні навчального матеріалу в електронному вигляді, доводиться вирішувати цілий ряд методичних і технологічних завдань з урахуванням особливих, властивосте електронних довідників. Для оптимізації процесу виконання цих завдань розглянемо систему конструктивних критеріїв створення електронних довідників, виділяючи групи ціннісних, дидактичних, методичних і технологічних критеріїв і їх взаємозв'язок. Вихідним у процедурі відбору навчального матеріалу є ціннісний критерій. Бурхливий розвиток науки і інформатизація всіх областей діяльності супроводжуються лавиноподібним збільшенням інформації, в результаті чого виникає непроста задача по викладу системи знань досліджуваної предметної області, при цьому необхідно відсікати другорядну інформацію і не перевантажувати навчальний матеріал приватними подробицями. У процесі відбору навчального матеріалу слід враховувати дидактичні критерії його складності і труднощі. Складність може розглядатися як співвідношення досвіду студента і матеріалу довідника в термінах ступенів абстракції довідника та коефіцієнта науковості. Тому перехід до більш високих рівнів абстракції слід порівнювати з підготовленістю студентів, щоб уникнути нездоланих перешкод при самостійному вивченні дисциплін [4].

Важливо дотримуватися й інших дидактичних критеріїв: застосовності (частоти використання понять), новизни інформації, доступності та придатності обраних форм представлення навчального матеріалу. Слід враховувати, що в технологічному аспекті введення великої кількості анімованих сцен і складних об'єктів призводить до перевантаження навчального матеріалу другорядною інформацією і відволікають студентів. При проектуванні електронних довідників також слід звернути увагу на дотримання такого методичного критерію, як об'ємний критерій, навчального матеріалу. У вузівському середовищі склалася багаторічна практика планування обсягів довідників, але використання технології гіпертексту в електронних довідниках дозволяє істотно розширювати кількість матеріалу за рахунок введення додаткових і пояснювальних текстів. У авторів виникає бажання включити як можна більше інформації в навчальне видання і при цьому не враховується, що час, відведений на підготовку фахівців, обмежено навчальними планами спеціальності [5].

Розвиток електронних довідників сприятиме мотивації викладача до професійної та науково-дослідної діяльності, розвитку навчального інтересу в учнів, що вдосконалив освітній процес та підвищить якість навчання в загальноосвітньому навчальному закладі [6].

Література

1. Віштинєцьке Є.І., Кривошеєв А. О. Питання застосування інформаційних технологій у сфері освіти і навчання // Інформаційні технології. – 1998. – № 2. – С. 32-36.
2. Дидактичний матеріал. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Дидактичний_матеріал.
3. Комп'ютерна технологія навчання: Словник-довідник / За редакцією В.Ю. Гриценко, А.М. Довгялло, А.Я. Савельєва – К. : Наукова думка, 1992.
4. Соловов А.В. Проектування комп'ютерних систем навчального призначення. – Самара, 1994.
5. Соловов А.В. Комп'ютерні засоби підтримки професійної підготовки. – М., 1994.
6. Шишкін В. В. Багаторівнева концепція створення електронних навчальних посібників. Ульяновськ. 2001.